Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטס ערשיינט
דרייאמאל וואכענטליך
מאנטאג, מיטוואך אונד פרייטאג.
אונד קאסטט
פיר עסטערריך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולדען עסט.-וועהר.
האלביעהריג 5 „ „ „ „
פיערטעלייאהר 2 גול' אונד 50 קר' ע.-וו.
פיר אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולדען עסט.-וועהר.
האלביעהריג 5 גול' אונד 50 קר' ע.-וו.
פיערטעלייאהר 2 „ „ 75 „ „ „

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
עדען טאג
אבאנאירען
אונד דער פרענטערעדאקציאן-פעלדגאסע נו. 9 דעם עסטאנד דעם עדיטאן בלאטעס.
דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פעסט
אלט-נאססע נו' 1.
וואהרן מאן אויך דיא פרענטערעדאקציאנסלעדער צו ווענדען בעליעבע.

Nr. 49, נייטער יאהרגאנג. פעסט, פרייטאג יד איר ה.ת'ר'ל'ז'. Pest, den 27. April 1877.

דער קריעג.

עס איזט געשעהען! נאך צוויי-יעהריגער שוואנגערשאפט איזט דער קריעג עדליך געבא-רען וואהרען. אם 2-טען יולי דעם יאהרעס 1875 איזט אין דער קלינען הערצעגאווינא איינע מליגע רעוואליציאנס-פלאמטע אויסגעבראכען, וועלכע אויך באלד דאס בענאכבארטע באסניען אנשטעק-טע. איין יאהר דאריף ערפאלגטע דער סערביש-מאנטענעגריניש-טירקישע קריעג — אונד אם 24. אפריל 1877 ערשיען דיא קריעגס-קונדמאכונג דעס רוסישען קאיזערס, דאס רונד-שרייבען דעס רוס-שען ווייסס-קאנצלערס, דיא רוסישע קריעגס-ער-קלערונג אן דען טירקישען געזאנדטען, דער אויפ-רוף דעס רוסישען אבער - קאממאנדאנטען אן דיא רומעגען, אונד אן דעמזעלבען טאגע געשאה אויך דער אינמארש פאן 50000 רוססען נאך רומע-ניען. נאך 22 מאנאטען איזט אלזא אים דער קלי-נען הערצעגאווינער רעוואליציאן דער גראסע רוס-ש-טירקישע קריעג ענטשטאנדען, אים וועל-כעם זיך ערסט רעכט אין גראסער וועלט-קריעג ענטוויקעלן ו

ב ע ר ל י ן 24-טען אפריל. אין דער הייטיגען ריכסטאגס-זיטצונג זאגטע פעלד-מארשאלל מאלטקע: איך האבע עס לענגסט געזאגט, דאס איין לאנגער פריעדען ליידער ניכט צו ערהאפען זייא. דיא צייט ווירד באלד קאממען, וואָ אללע רעגיערונגען אללע איהרע קרעפטע צור זיכערונג איהרער עקסיסטענץ ווערדען אנשאנגען מיסען, ווייל קיינע מאכט דער אנדערן טרויט. פראנקרייך האט אין דען לעטצטען יאהרען איינע איסעראר-דענטליך גראסע ארמעע אויפגעשטעללט — דייטשלאנד מיסע דאהער איך דאס זיינגע טהון."

אללער-נייעסטע דעפעשען.

דיעזע דעפעשען ערשיינען אין אונזערעם בלאטטע פריהער אלס אין אנדערען צייטונגען.

פעטערסבורג 25-טען אפריל. דיא קריעגס-ערקלערונג איזט זאָעבען ערשיענען!

פעטערסבורג 25-טען אפריל. אין דער רוסישען קריעגס-ערקלערונג, וועלכע דער טורקישען רעגיערונג איבערריכט וואָרדען, הייסט עס, דאס פאָן הייטע אב רוסלאנד זיך אים קריעגס-צישטאנדע געגענאיבער דער טורקיא בעפינדעט. דיא אין רוסלאנד וואָהנענדען טורקישען אונטער-טהאנען ערהאלטען איהרע פעססע, ווענן זיא רוס-לאנד פערלאססען וואָללען, מאָנגען אבער איך בלייבען, ווענן אייהנען בעליעבט, דאס זיא איך אין רוסלאנד אונטער בעסטעם שוטצע שטעהען ווערדען.

ב ע ר ל י ן 25-טען אפריל. דיא רוסישע רעגיערונג וויל עס דורכאוס געלטען לאססען, דאס רוסלאנד אים נאמען פאָן אללען איראָעאָע-אישען גראָס-מעכטען דען קריעג נעגען דיא טור-קייא אונטערנעמען, ווייל דיא טורקיא דורך דיא פערווערפונג דעס פאָן אללען איראָעאָעאישען גראָס-מעכטען אונטערשריעבענען פראטאָקאָללס ניכט בלאָס רוסלאנד אללין, זאנדערן איך דיא איבריגען איראָעאָעאישען גראָס-מעכטע בע-שיפפען האט.

קאָנסטאנטינאָפעל 25-טען אפ-ריל. דיא טורקישען קריעגס-שיפפע זינד בעריישט אויסגעריכט אונד זינד איך שאָן אין פאָללסטער טהעטיגקייט. געסטערן אונד הייטע האבען וויכטי-גע מינישטער-בעראטהונגען אונטער פאָרזיטען דעס סולטאנס שטאטטגעפונדען. דיא אנגלישען קריעגס-שיפפע קאָממען נאך קאָנסטאנטינאָפעל. (אללא דאך נור אים דער טורקיא צו הילפע צו אייען!) דיא רוסישע קריעגס-ערקלערונג איזט בעריישט דעם סולטאן איבערריכט וואָרדען.

ל אָ נ דאָ ן 25-טען אפריל. דער מינישטער האט עס בעריישט אים פאָרלאמענט אמטליך אנ-געצייגט, דאס 17000 רוסישע דיא רומעניש גרענ-צע איבערשרייטען האבען. צוגלייך ענטשלאסען דער ענגלישע מינישטער דיא האָרטענסיוגיקייט דער טורקיא, אינדעם ער זאגטע: דיא טורקיא נאך פיר רוסלאנד דאהער ניכט נאך, ווייל זיא אָהנע-הין וואוסטע, דאס רוסלאנד דורכאוס דען קריעג נעגען דיא טורקיא ווילל.

אלעקסאנדרען (אין עניפטען) 24, אפריל. דער וויצע-מאָניג פאָן עניפטען שיקטע אייגען פרינצען צום סולטאן אום דיעזעם זיינע הילפע אנצובייטען. (מצרים ווירד אלזאָ אויך גע-גען רוסלאנד אין דען קריעג ציעהען!)

ב וקארעסט 25. אפריל. דער רעגיע-רענדע פירסט איבערגאב דעם רומעניש קריעגס-מיניסטער 1,088,000 פראנכס צור קריעגס-ריסטונג.

דיא רוסישע קריעגס-קונדמאכונגען.

זאָוואָהל דאס מאגיפעסט דעס רוסישען קאָיזערס אלס אויך דיא קריעגס-קונדמאכונג דעס גראָס-פירסטען נימאָלוים (אבערקאָממאנדאנט דער רוסישען ארמעע), וואָ אויך דאס הערזיבען דעס פירסטען גאָרטשאקאָף לייגען בעריישט וואָרטליך פאָר אונס. אללע עגטהאלטען בלאָס דיא בעריישט בעראנגטען רוסישען אויסערדען, דאס רוסלאנד נעמליך גיר ווענען פערבעססערונג דער לאגע דער קאָטהאָליקען אין דער טורקיא אין דען קריעג ציעהע, אונד דאס עס מיט דען איבריגען איראָעאָעאישען גראָס-מעכטען אויפרעכט ווייטען פערזוכטע, דיא הוהע אין דער טורקיא אונד דען פריעדען הערצישטעללען, דאס אבער דיא טורקיא דורך איהרע הארטנעקיגקייט געוואלטזאם דען קריעג הערבייגעפאנגען האטטע.

— דאס מאגיפעסט דעס רוסישען קאָיזערס שלעסט מיט דען וואָרטען: „נאכדעם וויר זאָ אללע פריע-ליכען בעמיהונגען ערשאָפפען האבען, זינד וויר דורך דיא האכמיטהיגע האלטשטאָרריגקייט אונד הארטנעקיגקייט דער טורקיא גענאטהיגט, צו דען וואפפען צו גרייפען. ווייר לאססען הייעמיט אללען אינזערען טרייען אונטערטהאנען מיטגעבען, דאס דער אינגעבליק נונמעהר געקאָממען איזט, דען ווייר שאָן לענגסט פאָראויסזאהען, אלס ווייר יענע וואָרטע שפראָבען, אויף וועלכע גאנץ רוסלאנד מיט זאָ גראָסער איינמיטהיגקייט אנווארטעטע. ווייר בעטען גיט אום גאָטטעס זעגען פיר אונזערע טאפפערע ארמעע — אונד ווייר ערטהיילען הייעמיט דער ארמעע דען בעפעהל צור אבערשרייטונג דער טורקישען גרענצע." אייער ראיזע: אלעקסאנדער.

גראָס-פירסט נימאָלוים, אבערקאָממאנדאנט דער רוסישען ארמעע ריכטעטע אן דיא רומענען פאָלגענדען אויפרוף:

„רומענען! אויף דען בעפעהל דעס קאָיזערס אלעקסאנדער ריקט דיא מיר אונטערשטעהענדע, צור בעקעמפפונג דער טורקען בעשטיממטע רו-סישע ארמעע אויף אייער געבעט. ווייר דורכצוצי-הען אייער לאנד אלס פריינדע, אויך אין דען פרי-הערען קריעגען געגען דיא טורקיא האבען אייערע עלטערן דיא רוסישען ארמעען ניט אויפגענאָממען. דער דורכצוג דער רוסישען ארמעע דורך רומע-ניען ווירד ניכט לאנגע דויערן, ווייר ווערדען באלד אין דער טורקיא זיין; איהר מאָגעט דאהער גאר קיינע פריכט האבען, דא רומעניען פאָן אונס אלס פריינד בעטראכטעט ווירד. געהעט נור רוהיג אייערען געשעפטען נאך, דיא לעבענס-מיטטעל, דיא איהר אונזערער ארמעע ליעפערט, ווערדען באאר בעצאהלט ווערדען. יעדע פלינדערונג אונד יעדע אויסשרייטונג זייטענס דער רוסישען סאָלדאטען איזט אויך דאס שטרענגסטע פערבאָטען. רומע-נען! אונזערע פאָראָהרען פערגאָסען איהר בלוט פיר אונזערע פרייהייט; איך גלייבע, ווייר האבען אייך רעכט, יעטצט אייערען ביישטאנד צו פערלאנ-גען, דא ווייר אונזערען בערהימענדען גלייבענס-בריעדערן אין דער טורקיא העלפען וואָללען."

נעשעפטסבעריכט

פעסטער פרייזע

געטרייד-געשעפט. פאָן ווייצען וואר נעש-טערן וועניג צו מארקטע געבראכט. דער פערקויף וואר גוט. פערסוטס וואורדען 15000 מעצצער.

ווייצען, מהייס 200 מעצצער־צטר. 78 קילאָגראמם 15 גולד. 20 קר. — — 200 מעצצער־צטר. 78 קילאָגראמם 15 גולדען. — 700 מעצצער־צטר 76, קילאָ 15,05 גולדען. 100 מעצצער־צטר 77, קילאָ 14,70 גול. 200 מעצצער־צטר 77, קילאָ 15 גולדען.

האפער 7,85—8,05 גולד.

ווייצען פער פריה-יאהר 14,60—14,65 גול.

קוקורוץ פער מאי - יוני 6,80—6,85 גולדען.

האפער פער פריה-יאהר 7,85—7,93 גולד.

רעפס פער אונטס 16 גולד. קאָהל-באנאנפער פער אונטס 15¾ גול.

ווייטערע פרייזע.

שפיריטוס 35 גולד. צו 10000 ליטער-פערצענט. —

לייניאל 40 גול. פער 100 קילאָגראמם.

ריבאל 49 גולדען. פער 100 קילאָ. —

פעטראָלעום 25¼—. גול. פער 100 ק׳

ווייטערע שלאכט-פיעהמארקט. דער אויפ-טריעב אויף דעם ווייטערע שלאכט-פיעהמארקטע אם 23-טען ד. מ. בעטרעגט 3427 שטיק. דאָפען וואָרען: 2065 אונגאריש 1235 פאָלנישע אונד 127 דייטשע, — דאס נעשעפט וואר גוט, דיא פרייזע שטעללטען זיך פער 100 ק׳: אונגאריש מאסט-אכסען 50—56¼ גולד. — פאָלנישע 49—53¾ גולד. דייטשע 50—56 גולדען. —

(בעזעטצטע שטעללע.) דיא פאָן דער נעמיינדע צו פעלאצע איינגעריכטענע שטעללע איזט בעריישט בעזעטצט, וועהאלב מאן אויך דיאזעלבע ניכט מעהר רעפלעקטירען מאג. —

פערענטווארטליכער רעדאקטעור: מאיר בריי דייז.

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פרוכט		קוואלישע פער הקטאָל.	פער 100 קילאָגר.
ווייצען	נייער באנאטער	—	—.——.—
„	„	—	—.——.—
„	„	—	—.——.—
„	„	—	—.——.—
„	„	—	—.——.—
„	„	—	—.——.—
„	„	—	—.——.—
„	„	—	—.——.—
„	פרוים	74·6	14.——14.15
„	„	75·5	14.20—14.35
„	„	76·4	14.40—14.50
„	„	77·3	14.55—14.65
„	„	78·3	14.70—14.80
„	„	79·2	14.85—14.95
„	„	80·1	—.——.—
„	פנטער באנאט	74·6	13.70—13.85
„	„	75·5	13.35—14.05
„	„	76·4	14.10—14.20
„	„	77·3	14.25—14.35
„	„	78·3	14.40—14.50
„	„	79·2	14.55—14.65
„	„	80·1	—.——.—
„	ווייסנבורגער	74·6	14.05—14.20
„	„	75·5	14.30—14.40
„	„	76·4	14.45—14.55
„	„	77·3	14.60—14.70
„	„	78·3	14.70—14.85
„	„	79·2	14.90—15.—

פרוכט		קוואלישע פער הקטאָל.	פער 100 קילאָגר.
קאָרן		72	10½—10¾
נערמסע מאיז		62	8.00—7.45
נערמסע פעסעלי		62	7.30—6.80
האפער		41	8.05—7.90
קיקעריק באנאטער			6.80—6.70
אנדערע		73	6.70—6.60
הייזע			6.——5.75

באנאטע פרייזע	וויצען	פער פיר-יאהר	14.60
			—.—
		איזיאהר	—.—
	קאָרן		6.80
	קוקורוץ		—
	נערמסע		—
	האפער	איזיאהר	7.85—
			—.—
			16.—
	רעפס		—

מעהל (100 קילאָגר.)			

אייגער דעפּוטאַציאָן צור פּעסטשטעללונג דעם בייטראָגעס איינגאַרנס צו דען געמיינזאַמען אויסגאַבען. אַלליין וועגן דיזער דעפּוטאַציאָנען אים יאָהרע 1867 אין וויען ציזאַמענגעטרעטען זינד, זאָ ווינשע איך, דאָס דיזעזעלבען דיעסמאָל אין פּעסט איהרע בעראַטונגען האַלטען מאָגען. וויא ביא דען אַלליעהרליכען „דעלעגאַציאָנען", דיא איינמאָל אין וויען, דאָס צווייטעמאָל ווידער אין פּעסט איהרע זיטצונגען אבהאַלטען, זאָ מוס איך ביא דען „דעפּוטאַציאָנען" דיא גלייכבערעכטיגונג אינגאַרנס צור געלטונג געבראַכט ווערדען! — מיט נוסטער פּ־עזידענט טיסאָ ערהאָב זיך נון אונד זאָגטע אין קורצען וואָרטען: „געעהרטעס הייז! איך דען אנטראָג דעס העררן ערנסט שמאָני, דאָס איינגאַרן זאָציזאָגען אַללע געמיינזאַמקייט מיט עסטערריך אָ בּ בּ ר ע כ ע, ברייכע איך גאַר ניכט צו אנטוואָרטען, דאָ איין זאָלכער אנטראָג אין איינזעריג קריעגערישען ציטען יעדעס אַלס לעבערליך ערשיינען מוס. איך „אנטוואָרטע דאָהער נור איך דען פּאָרשלאָג דעס באַראָנס אייואָר מאַאיש, דער דאָ וויגשט, דאָס דיא דעפּוטאַציאָנען דיעסמאָל אין פּ ע ס ט אָ איהרע בעראַטונגען אבהאַלטען מאָגען. היערייך ערווידערע איך: ביא דען דעלעגאַציאָנען בעשטיממט וואָהל דאָס גזעזטיץ, דאָס דיזעזעלבען „אבווכסעלנדע" באַלד אין וויען, באַלד אין פּעסט ציזאַמענגעטרעטען. בעזיגליך דער אין רעדע שטעהענדען דעפּוטאַציאָנען יעראָך ענטהאַלט דאָס גזעזטיץ נאָר קיינע בעשטיממונג, וויא זעלבע איהרע בעראַטונגען אבהאַלטען זאָללען. עס איזט דאָהער אָס צוויקמעסיגסטען, וועגן דיזעזעלבען דאָרט אַזאַמענגעטרעטען, וויא דער קאָניג דאַמאַלס עבען זיין האָלאָגער האבען ווירד!" — דיזעזער פאָרשלאָג דעס מיניסטער־פּ־עזידענטען וואָרדע מיט אבערוויגענדער מאָיאָרעטע אנגענאָממען. אינדעם איזט הערר שמאָני דער מאַן ניכט, דער זיך זאָ לייכט פּאָם קאָמפּס־פּעלדע פּערדרענגען לאָסט. בעפּאָר דאָהער דיא זיטצונג אייפּגעהאָבען וואָרדע, שליידערטע ער דעם העררן מיניסטער־פּ־עזידענטען איינע אינטערפּעללאַציאָן בעטרעפּפּס דער „אָרינגאַלישען פּאָנע" אין דען מאָפּ: דיא שמאָניש אינטערפּעללאַציאָן לייטעט: „נאָכדעם דער מיניסטער־פּ־עזידענט פּאָר מאַנאַטען איינע אינטערפּעללאַציאָן אין דער אָרינגאַלישען פּאָנע דאַמיט בעאַנטוואָרטעט האָט, דאָס דיא פּאָליטיק דעס נראָפּען אנדראַשי דיא „ערהאַלטונג דעס פּ־יעדענס אנשטרעבע; נאָכדעם מאַן פּערנער אין פּעטערסבורג פּאָר דיעזעס פּאָממען שטרעבען בעטרעפּפּס דער ערהאַלטונג דעס פּ־יעדענס מיינען רעשפּעקט האַטטע אונד דיא רוסישע קריעגס־ערקלערונג גאַנץ אירראָגאַ אין אייפּרעגונג פּעריעטצטע, ריכטע איך אַן דען מיניסטער־פּרעזידענטען פּאָלגענדע פּראַגען: 1) איזט דיא רעגיערונג אין דער לאַגע, דיא פּאָליטיק בעקאַנגט צו געבען, וועלכע דער מיניסטער דעס אייסערן בייא דער גענעהמיגונג געשטאַלטונג דער אָרינגאַלישען פּראַגע צו בעפּאָלגען בעאַבזיכטיגט? — 2) איזט דיא אינגאַרישע רעגיערונג מיט דער פּאָליטיק דעס מיניסטערס דעס אייסערן אין דער אָרינגאַלישען פּראַגע אינפּערשטאַנדען? — 3) וועלכע זינד דיא „צוויקע", דיא דער מיניסטער דעס אייסערן אנשטרעבט? — 4) דורך וועלכע „מיטטעל" גלייבט דער מיניסטער דעס אייסערן דיא איהם בעליעבטגען צוויקע ערריכען צו מאָגען?" — וויא מאַן זיעהט, גלייבט דיא אינטערפּעללאַציאָן דעם העררן שמאָני אים אינגאַרישען אינטערעסאַנט דער אינטערפּעללאַציאָן דעם העררן דר. גישקרא אים עסטערריכישען ריכסראַטהע, דיא ווירד בערייטס אין פּאָרינער ניממער געבראַכט, וויא אין איי דעם אנדערן. אויך דיא אנטוואָרטען דער ביידען רעגיערונגען ווערדען, וויא ווירד בערייטס הערפּאָרגעהאָבען, אינגאַנדער פּאָללקאָממען גלייכען.

* (דער רוסישע קאַיזערגיבט אויך עטוואָס דאַצו!) מיט דען קריעגען האָט עס אין אייגענטהימליכעס פּערהעלטנים. אין דער רעגעל ווערדען דיא קריעגע פּאָן דען רעגיערענדען מאָנאַרכען „אוסגעקאָכט", ווערהעגד דיא אַרמען פּאָלקער דיא כאָסטען אין „גוט אונד בלוט" צו בעשטרייטען האבען. נון ווירד אויס פּעטערסבורג פּאָן 25-טען דיעזעס פּאָלגענדעס טעלעגראַמ: דיא קאַיזערליכע פּאָמיליע האָט 200 מיליאָנען אים אהרעס „פּרוואָט־פּערמאָגען" צו קריעגס־צוויקען הערגעגעבען. דער רוסישע קריעגס־מיניסטער רעכנעט דאַרויף, דאָס איך דער האָהע אדעל דיעזעס בייספּיעלע פּאָלגען אונד דיא טאָשען אָפּפּנען ווערדע, אים אין דיעזער ווייזע דען קריעג געגען דיא טערקייא אָהנע צו נראָסע בעלאַסטונג דעס אַרמען פּאָלקעס צו אינטערשטיצען. אין דער טהאַט בליעב דאָס בייספּיעל דער קאַיזערליכען פּאָמיליע שאָן יעטצט ניכט גאַנץ אָהנע אינע ווירקונג. קיים נעמליך, דאָס מאַן אין מאָסקוי פּאָן דיעזער אָפּפּערפּעהגמיט דער רוסישען קאַיזער־פּאָמיליע ערפּוהר, אלס דיא שאָאדט בעהאַרדע דען בעשלוס געפּאָסט, צור אינטערשטיצונג דער אים כריעגע פּערוואַנדטען אינע מיליאָן רובעל צו שענקען. איממערהין איזט עס שאָן, וועגן דער רוסישע קאַיזער, דער דאָך נור דיא פּערגראָסערונג זיינער מאַכט אים אינע האָט, צו דעם פּאָן איהם אנגעשטיפּטעטען כריעגע וועגנינסטעגס איך זעלבסט בייטשטייערט. איבריגענס פּ־רכטען ווער, דאָס אויך דא גור אין „גוואַלטיגער שווינדעל" פּערבאָרגען איזט. עס איזט הייזיג דער פּאָלל, דאָס יעמאַנד צו אירגענד אייגעס עדער אינקע אַגען פּאָן הייז צו הייז שיקט, דאָמיט יעדער אינע געוויסס סוממע צייכנע, דיא ער זיינערזייטס צו דיעזעס צוויקע שפּענדען ווילל. דא איזט עס אבער נור גלוק, וועגן יעגער, דער דיא זאַממלונג איינלייטעט, פּאָר אַללעס זיינען איינגעגען נאַמען אויף דען באָגען זעטצט געבסט איינער בעדייטענדען סוממע. פּ־ייליך געשיעהט עס אבער נור, אים דיא אנדערען צום שפּענדען אנצייאָפּפּערן, וועהרענד ער צוליעטצט גאַר ניכטס ניכט. מאַנן ער יא אויף דאָס פּערריעגסט פּאָבען, דאָס דיא געלד־זאַממלונג נור דורך זיינע בעמיהונג צו שאַנדע געקאָממען זייא! זאָ דירפּפּטע עס דיא קאַיזערליכע פּאָמיליע צו סט. פּעטערס־בורג מאַכען. זיא לאָסט עס איינמאָל אין דיא וועלט הינייסשרייען, דאָס זיא 200 מיליאָנען צו קריעגס־צוויקען שפּענדיריע, אים דען האָהען אדעל אונד דיא רייכען שטעדטע צו גלייכען געשענקען אנצושפּאָרנען. ענדליך ווירד נעמאַנד רעכענשאַפט דאָפּאָן פּערלאַנגען, אָב דיא קאַיזערליכע פּאָמיליע דאָס פּערשפּאָרטע געלד וויירקליך הערגעגעבען. אים רוסיש־קאַיזערליכען אָפּפּ האָט מאַן עבען דיא „שליהיטע" זעהר גרינדליך שטודירט!

* (קלאָסקא אין טירקישע דיענסטע.) דער אינגאַרישע גענעראַל קלאָסקא איזט זאָבען פּאָן דער טירקישען רעגיערונג נאַך קאָנסטאַנטינאָפּעל בעריפען וואָרדען. וויא פּאָן דאָרט געמעלדעט ווירד, איבערנעמט דערזעלבע איין קאָממאַנדאַ אין דער טירקישען אָרמעע. נון, קלאָסקא ווירד אויף דיא רוסען געוויס מיט דאָפּפּעלטען אייפער איינהייען: אלס אינגאַרישער גענעראַל אונד אלס טירקישער קאָמאַנדאַנט!

* (דער אוסווייז דער רוסען אין דער טירקייא.) ווער האָבען בעראַטען דיא נאַכריכט געבראַכט, דאָס דיא טירקישע רעגיערונג גענשלאָסען זייא, אַללע רוסישען אינטערטהאַנען, דיא זיך אויף טירקישעס געביעט בעפּינדען, אָהנע ווייטערעס אוסצוווייזען. איינע דעפּעשע אוס קאָנסטאַנטינאָפּעל פּאָם 25-טען דיעזעס לייטעט וויא פּאָלגט: „אין ערלאַס דער טירקישען רעגיערונג אָרדענעט אָן, דאָס זממטליכע רוסישע אינטערטהאַנען אינגערהאַלב פּיער וואָכען, דיא טירקייא צו פּערלאַסען האָבען, דא נאָך דיעזער צייט דיא אוסטרייבונג דערזעלבען אָפּפּנען ווערדע!" — דאָס איזט געוויס רעכט קלוג. רוסלאַנד האָט

צווייטעס קאַפּיטעל.

אין וועסט־דייטשלאַנד צווישען דען בעריהמטען שטעדטען מאַינץ אונד וואָרמס ליעגט דיא קלייגע שטאַדט אָפּפּענהייס. אָפּפּענהייס וואַר איינסט אייגע בעריהמטע נראָסע יידישע געמיינדע אונד נאָך הייטע ניכט עס זעהר פּיעלע יידישע פּאַמיליען, דיא זיך נאָך יעגעס אָרט אָפּפּענהיימער שרייבען. צור צייט אונזערער עדצעהלונג וואָהנטע נאָך אין אָפּפּענהיים איין זעהר פּאָפּולערער אונד געלעהרטער ראַבבינער. דער נאַמע דיעזעס ראַבבינערס וואַר ר' שמחה — דערזעלבע ר' שמחה, פּאָן דעם ווייר אין פּאָרינגס קאַפּיטעל עדצעהלט האבען. — וויס יעגען עדצעהלטען עראַיינינגסען זינד בעריפּס מעהרערע „אהרע פּערפּאָלגסען.

נאָך יעגעס אויפּרייפּעס מיט זיינער שווייסטער וואַר שמחה צו זיינען עלטערן צוריקגעקעהרט. דער שטערן אום דיא פּערלאָרענע אינגצינע מאָכטע נאַנטע זאָ אים הערצען דער אלטען, דאָס זיא באַלד דאַרויף אים קוממער אונד שמערץ נעשאַפען זינד. שמחה וואָללטע ניכט אין דער היימאַטה בלייבען, וויא יעדערמאַן דיא שמאָך קאָנטע, וועלכע דיא עהר־פּערגעסענע שווייסטער איבער דיא מאַלע נעבראַכט האַטטע; ער פּעריקיפּטע דיא בעזיצטהימער דער עלטערן אונד נינג נאָך פּראַנקפּורט אם מאין, אום הער ווייטער צו לערנען. נאָך איינינגען יאָהרען וואַרדע ער אלס ראַבבינער נאָך אָפּפּענהיים בערופען, וויא ער אין ווייב נאַהם אונד גלייכליך לעבטע.

— — — — — — — — — — — —

(פּאָרטעטצונג פּאָלגט.)

נייערע קריעגס-נאכריכטען.

געסטערן אבענד זינד היער פאלגענדע דעפעשען איינגעטראָפן:

קאָנסטאנטינאָפעל 25. אפריל.

דיא גראָסע טורקישע ארמעע אין אזיען שטעהט יעטצט אין דער נעגענד אסטליך פאָם שוואַרצען מעערע, וויא דער אנגריף דער רוסען ערוואַרטעט ווירד. ביא באטום (אן דער אָסט-קיסטע דעם שוואַרצען מעערעס) האבען 30000 רוסען דיא טורקישע גרענצע איבערשריטטען. דיא רוסען ווערדען הייטע אָדער מאָרגען דען אנגריף אויף דיא טורקישע שטאדט קארס אונטערנעהמען. דיא צווייטע גראָסע טורקישע ארמעע אין איראָאַ ריכט יעטצט נעגען דיא דאָברוטשא (ווייסטליך פאָם שוואַרצען מעערע, אין דער נעגענד, וויא זיך דיא דאָנוי אין דאָס שוואַרצע מעער ערגיעסט.) אין דער דאָברודשא ווירד באלד איינע שלאַכט שטאטטפינדען. דיא טורקישען אַרמעען, וועלכע אין בולגאַריען אן דער דאָנוי שטעהען, ערהיעלטען דען בעפעהל, דיא דאָנוי צו אַבערשריטען אונד איינגע רומענישע אָרטשאפטען צו בעזעטצען. דיא טורקען אין ווידדין ווערדען דיא דאָנוי נאָך הייטע איבערשריטען אונד דיא גענאיבערליעגענדע רומענישע שטאדט קאלאפאט בעזעטצען. דיא איינוואָהנער פאָן מאלאפאט פערלאסען דיא שטאדט. פיעלע רייכע לייטע אין רומעניען פליכטען זיך נאך עסטערריך-אונגארן, דא זיא פאָר פלינדערונג דער רוסישען סאָלדאטען פערכטען. דער טורקישע גענעראל אָסמאן פאשא ריכטעטע בערייטס איינען אויפרוף אן דיא רומעניען, אין וועלכעם זיא אויפגעפאָרדערט ווערדען, רוהיג אונד פיירכטלאָז צו פערבלייבען, דא זיא פאָן דען טורקישען סאָלדאטען ניכט אים מינדעסטען בעליידיגט אָדער בעשעדיגט ווערדען.

פעטערסבורג 25-טען אפריל. דיא מריענס-מינדמאכונג דעם רוסישען קאיזערס וואָרדע געסטערן אין קישענעף אין גענעהמיגט דעם קאיזערס פאָר דער ארמעע פערלעזען, וואָרויף זיך דער רוסישע אָבער-קאָממאנדאנט פאָם רוסישען בישאָף זעגנען ליעס, דאמיט זיינע ארמעע זיעגע. הייטע וואורדע דיעזעס קאיזערליכע „מאניפעסט" אין אללען מיר בען דעם רוסישען רייכעס פערלעזען. —

לאָנדאָן 25-טען אפריל. אין זיינער הייטיגען רעדע זאגטע דער ענגלישע מיניסטער: „דיא ענגלישע רעגיערונג זעהע דיא הייטיגע ערנסטע לאגע ניכט מיט לייכטעם הערצען, זאָנדערן מיט בעזאָרגנים אן." דיא בעאורלויבטען ענגלישען אָפפיציערע ערהיעלטען דען בעפעהל איינצוריכען, דא יעטצט דיא ענגלישע ארמעע אין פאָללסטער קריעגס-ריסטונג דאשטעהען מיסטע.

קאָנסטאנטינאָפעל 25-טען אפריל. אין דער הייטיגען זיטצונג דעם טורקישען פארלאמענטס האבען זעלבסט דיא מאהאָמעדאנישע דעפוטירטען נעגען דיא לייגנאפטע קריעגס-איסרערדע רוסלאנדס פראטעסטירט. זיא זאגטען: „רוסלאנד ציעהט ניכט אין דען קריעג, אים אנס צו שטעצען אונד אונזערע לאגע צו פערבעסערן. ווייר ברייבען דיעזען רוסישען שטיץ ניכט, ווייר זינד פיעלמעהר בערייט, ביא דער פערטהיידיגונג אונזערעס טורקישען פאטערלאנדעס נאך אללען קרעפטען מיטצוהעלפען."

קאָנסטאנטינאָפעל 26. אפריל. דער סילטאן האט אן זיינע ארמעע פאָלגענדען זעהר ריהרענדען „אויפרוף" ערלאסען: „מיינע ליעבען ארמעע-קאָממאנדאנטען אונד מיינע טרייען סאָלדאטען! נאכדעם רוסלאנד דען קריעג ערקלערט האט, זאָ זינד ווייר נעצוואונגען, צו דען וואפפען צו גרייפען. ווייר האבען ביזהער אומסונסט דען פיעדען אונד דיא רוהע געיאָללט אונד האבען דעם ראטהע דער אנס בעפיינדעטען אייראָפעאישען גראָס-מעכטע אין דיעזער ריכטונג נעהאָר נעגעבען. אבער רוסלאנד ווילל אונזערע רעכטע, אונזערע זעלבסט-שטענדיגקייט אונד זיכער לאנד פערניכטען. רוסלאנד האט דען קריעג נעגען אנס נעוואָלטזאם הערפיבעשוואָרען אונד אנס אנגעריפפען. נאָטט, וועלכער אין בעשיטצער דעם רעכטען אונד דער נערעכטיגקייט איזט, ווירד אנס דען זיעג פערלייהען. סאָלדאטען! איהר ווערדעט אונזער פאטערלאנד מיט אייערעם בלוטע פערטהיידיגען אונד מיט גאטטעס הילפע אונזערען אלטען רוהם דער טאפפערקייט ערהאלטען. דאס לאנד ווירד אייערע צוריקגעלאסענען פרייען אונד קינדער אן שטיין געהמען. ווענן עס גאטהיז זיין זאָללטע, ווירד דער סילטאן זעלבסט דיא גלייהיגטע פאהנע דעם פראָפעטען ענטפאלטען אונד ערהעבען — אונד זיך אן דיא שפיטצע דער ארמעע בענעבען. דער סילטאן איזט בעריט, זיין לעבען פיר דיא עהרע אונד אונאבהענגיגקייט דעם לאנדעס צו אָפפערן."

דיעזער „אויפרוף" דעם סילטאנס ערריגט אונגעהייער פיעל אויפזעהען. ווענן מאן אין דער טירקייא דיא פאהנע דעם פראָפעטען, ערהעבט, דאנן גילט דאס אלס צייכען, דאס רעליגיאָן אונד פאטערלאנד אין געפאהר זינד — אונד יונג וויא אלט, מענגער אונד ווייבער שווערצען זיך אין דען קאמפף, אים מיט איהרעם לעטצטען בלוטס-טראָפפען דאס לאנד אונד דיא רעליגיאָן צו פערטהיידיגען. דיעזער קריעג ווירד הייטע ניכט בלאָס אין קאמפף דער פיינדליכען פאלדאטען זיין, זאָנדערן אין שרעקליכער אונד פירכטליכער קאמפף צווישען דער רוסישען אונד מאָהאמעדאנישען בעפאלקערונג.

פערשיעדענע נייאינגקייטען.

* (אויס דעם אונגארישען ריכטאגע.) אין דער ריכטאגס-זיטצונג פאָם 25-טען דיעזעס קאם דיא עגטזעצונג איינער רעגוליקלאר- (לאנדעס-) דעפוטאציאָן צור פערהאנדלונג, וועלכע איינע זעהר ווכטיגע אויפגאבע צו לאָזען האט. אים אויסגלייכ פאָם יאהרע 1867 וואורדע בעקאנגטליך אויך דיא סיממע פעסטגעשטעללט, וועלכע אונגארן צו דען געמיינזאמען אויסגאבען דער מאָנארכיע ביצישטייערונג האט. וויא בעקאנגט, וואורדע דיעזע ביישטייערונג דאמאלס אויף 30 פערצענט דער געמיינזאמען אויסגאבען פעסטגעשעללט. וויא דער גאנצע 1867-ער אויסגלייך, וואר גאטטרליך אויך דיא ערוועהנטע פעסטשטעללונג דעם בייטראגעס אונגארנס צו דען געמיינזאמען אויסגאבען נור פיר 10 יאהרע בערעכנט. לייט אר-טיקעל צוואָלף דעם 1867-ער אויסגלייכס מיסען נאך אבלויף פאָן 10 יאהרען ביידע רייכסהעלפטען זאָגענאנגטע רעגניקאָלאר- (לאנדעס-) דעפוטאציאָנען צו וועהלען, וועלכע דאר-בער צו פערהאנדעלן האבען: וויא פיעל עס-טערריך, וויא פיעל הונגארן קינפטיגהין צו דען געמיינזאמען אויסגאבען בייצוטראגען האבע. דיא רעגיערונג פאָרדערטע דאהער דאס הייז אויף, אן דיא וואהל אינער זאָלכען רעגניקאָלאר-דעפוטאציאָן צו געהען. דא ערהאָב זיך יעדאָך דער בעקאנגטע אויסערסט לינקע דעפוטירטע, הערר ערנסט שמאָלי, אונד זאגטע: „געוועהרטעם הויז! אויך איך וויינשע דיא וואהל איינער דעפוטאציאָן, דאך ניכט צור בלאָסען בעשטיממונג דעם בייטראגעס אונגארנס צו דען געמיינזאמען אויסגאבען. עס איזט פיעלמעהר מיין וואונש, דאס איינע דעפוטאציאָן געווערלט ווערדע, וועלכע דען גאנצען 1867 אויסגלייך אין דער וויזע אומגעדערט, דאס צווישען עסטערריך אונד אונגארן קינפטיג ניכטס מעהר געמיינזאמעס עקסיסטירע, אלס בלאָס דיא „געמיינזאמקייט דעם מאָנארכען". דיעזע איינע געמיינזאמקייט ווילל איך אנערקענען, ניכט אבער איך דיא „געמיינזאמען אויסגאבען", וועלכע אונזער לאנד צו גרונדע גערייכטעם האבען!" — באראָן אייואר קאאש, דער האלב צור רעכטען, האלב ווידער צור לינקען פארטייא געהערט, זאגטע היערויף: „איך בין וואהל פיר דיא ענטזעגונג דינגען. דיעזער קריעג ווירד הייטע ניכט בלאָס אין קאמפף דער פיינדליכען פאלדאטען זיין, זאָנדערן אין שרעקליכער אונד פירכטליכער קאמפף צווישען דער רוסישען אונד מאָהאמעדאנישען בעפאלקערונג.

פאָלליעטאָן.

איין בעווענגטעס לעבען.

(1-טע פאָרטזעצונג.)

שמחה בעדעקטע זיין נעזיכט מיט ביידען הענדען אונד ווייגטע לויט.

„שמ"ה! (פראגטע דיא שוועסטער), ווערע עס דיר ליעבער, וועגן דוא מיך אלס דעם נראָפען נאטאליין געפונדען הערשעסט?"

„וויא מיינסט דוא דאס?"

„דער נאָף ליעבט מיך איבער אללעס; ער ווירד מיך צו זיינער נעמאהלין ערהעבען, וועגן איך מיך מוסען ליעסע!"

„אונד דוא ווילסט ניכט?"

„בירודער! פיר וויא מיף נעווונקען האלטסט דוא מיך, דאס דוא מיך אלזאָ פאגאסט?"

„אונד קאנסט דוא יידין זיין אלס איינע בוהלערין, איבערשריטטסט דוא ניכט מענליך הונדערטמאל דיא נעבאָטע אונזערעס נאָטטעס?"

„יא, דאס טהוע איך ליידער, אונד דעננאָך ווערדע איך מיינען נאָטט ניכט פערלייגנען. איהר זאָללט אייך ניכט אויף דיא ערדע זעטצען אונד אום מיך וויא אום איינע נעשטאָרבענע פרויען, וויא עס אינסט דער נאכבאר פייביש אום זיינען נעטטאָטען זאהן איזאָך נעטהאן. אויך מיין קינד האבע איך בעשניידען לאסטען!"

„דוא האסט אין קינד?"

„איינען קנאבען; זיס הייסט ער אָדער „דאָל-צע", וויא איהן דער נראָף נעננט. פלוכסט דוא מיר נאָך שמחה?"

„נין, איך פלוכע דיר ניכט; איך ווערדע דיך זענען, ווענן דוא מיר פאָלגסט אונד מיט מיר צו מיינען עלטערן צוריקקעהרסט."

„איך זאָלל מיט דיר צו דען עלטערן צוריקקעהרען? אונד דער פאטער ווירד ניכט דיא עהר-פערנעסענע מאָטטער אויס דעם הויזע טרייבען?"

„דער פאטער אונד דיא מוטטער פערצייהען דיר, ווענן דוא צוריקקעהרסט אונד אללעס אויפרכטיג בעריעסט."

„אונד מיין קינד?"

„דיא וויסטען צוואר ניכטס פאָן דיעזעם קינדע, אללין איך ווערדע עס צו פערגעסאלטען ווייסטען, דאס אויך דיעזעס קינדע איינע פריינדליכע אויפנאהמע ווירד ווערדען."

„אך, שמחה, וויא קאנן איך נאך הייזע צוריקקעהרען? ווערדען דיא לייטע ניכט מיט פינגערן אויף מיך דייטען? איך פערגעהע פאָר שאם!"

„אונד דאך שעמסט דוא דיך ניכט, אין זינדע אונד שאנדע צו לעבען! דוא שעמסט דיך פאָר דען מענשען, אבער ניכט פאָר נאָטטעס אלל-ווענדעס אויגע!"

אין דיעזעס אויגענבליקע וואורדע דיא שהיינע אויגעריסטען אונד דער פעלדמאַרשאלל פראגט איין.

„וויאָלא (ריף ער, אהנע דען פרעמדען צו בעמערקען), וויא בלייבסט דוא זאָ לאנגע? דיינע לאנגע אבווע. זענדייס ווירד בעריטס בעמערקט. וואס איזט דאס פעסטע אהנע דיך, אהנע דיא קאָנינין דעסוועגען?"

„הייניך! (זאגטע וויאָלא צום נראָפען) מיין בירודער איזט אנגעקאָמען."

„דיין בירודער? אה, דער אין פראג שטודירטע, אלס איך אין בונצלוי וואר?"

„עקסצעללענץ! (זאגטע שמחה) דיא האבען מיינעס פאטער דיא אהנען ערווייטערט נאָטט-פריינדשאָפט שלעכט פערגאָלטען. דיא האבען שאנדע אויף דיין הויז גנהליפפט — אונד האבען דיינע אייגענע פאטער צור בוהלערין נעמאכט."

„איזט עס מיינע שולד, דאס איך מיט איהרער שוועסטער אונפערהייראטעט לעבע? איך ווירד וויאָלא הייראטען אונד דיא צור נעפאָלגען הערזאָג מאכען. ווענן דיא אייגוזוללינען אונד דורך דען גלויבענס-ווענסעל דיא הייראאט ערמאָגליכען ווירד."

„לאסטען ווייר דאס! (זאגטע שמחה) וואס נעשעהען, איזט ניכט ווייטער אונגעשעהען צו מאכען. איך בין נעקאָמען, מיינע שוועסטער פאָן איהנען צוריקצופאָרדערן; מיינע עלטערן פערצייהען איהר אונד דיך בערייט, דיא ווייטער בייא דיך איפגעזונהטען."

דער נראָף ערבלאסט. —

„וויא? (זאגטע ער) איך זאָלל מיך פרעגען פאָן מיינעס פיילכען? אונד וואס זאגט מיין ליעבעס הערץ דאצו?" —

וויאָלא אנטוואָרטעט ניכט. —

„אָ, טהוע מיר דאס ניכט, וויאָלא! (זאגטע דער נראָף) וויא קאָנגט איך לעבען אהנע דיך?"

„פיילכען! (מאהנטע זיא דער בירודער) דענקע אן דען קוממער אונד דען נראם אונזערער מוטטער, בעדייערנס-ווערטע איזט אונד דען נראם אונזערער אלטען פאטערלאנדס-ליעבע אונד אונזערע אלטע אדעלס-ליעבע אונד אונזערע אלטע אדעלס-ליעבע אונד אונזערע אלטע אדעל